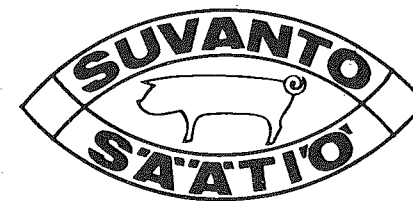

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1992

MARRASKUU

Pannusaaren ja Lupran

kylän väkeä Sakkolan kirkon rappusilla 16. 6. 92. — Matkan ohjelmaan kuului lauluhetki ja muistotilaisuus, kertoo kuvan lähettäjä Eero Kuisma Hyvinkäältä.

TOIMITUKSEN TUOLI

Tänä syksynä talvi yllätti tulolaan. 10. 10. satoi täällä Hämeessä, toimituksen maisemissa ensilumi.

11. 10. pitivät Haitermaan, Panusaaren ja Lupran kyläläiset ystävineen kyläjuhla Lempäälässä. Jäivät kokematta, kun talvikeli piti motissa. Hevosella olisi varmasti päässyt, mutta kesärenkailla ei us-

kaltanut. Toivottavasti kyläjuhla kuitenkin kokosi väkeä yhteen huonosta ja yllättävästä talvi-ilmasta huolimatta.

Käsissänne on vuoden 1992 toiseksi viimeinen lehti. Joulunumero ilmestyy joulukuulla vielä — jouluaiheisia tarinoita odottelen toimittukseen pikaisesti! — MRT

Vielä Laulusta Suvannolle

Viime lehdessä Sakkolan juhlaa käsittelevässä selosteessa oli virhe.

— Sanat ”Laulu Suvannolle” tekstiin on tehnyt isäni Aleksanteri Aava ja sen on säveltänyt Toivo Tenkanen. Kuorosovituksen teki Toivo Sundqvist. Sävel ja teksti on julkaistu Suvannon Seudun syyskuun numerossa 1976, oikaisee Topi Aava, Toivo Kuparinen.

Tampereen Veljeskuoro on ainoa Suomessa, jolla on laulun esittämiseen tekijäoikeudenomistajien suostumus.

Muistomerkki pystytetty

Reilut pari vuotta vireillä ollut muistomerkkihanke Sakkolan kirkkomaalle on toteutunut. Suvanto-Säätiön edustajat Yrjö Raaska, Eero Kurikka ja Esko Kallonen kävivät

vastaanottamassa merkin syyskuun loppupuolella heti sen pystyttämisen jälkeen. Tulkkina matkassa oli eversti evp. Arvo Räisänen. Rajan tuolla puolen on asiaa hoidellut Vladimir Chertilin.

Muistokiven viralliset vastaanottajaiset järjestettäneen ensi kesänä, mutta muistomerkki on nyt joka tapauksessa luovutettu Suvanto-Säätiölle.

Tällä paikalla sijaitsi Sakkolan suomalainen kirkko 1674—1941. Ja sama venäjäksi.

Sakkolan kirkon portaille on muistokivi lopulta pystytetty. Kuvassa vasemmalta Esko Kallonen, Eero Kurikka, Yrjö Raaska ja Vladimir Chertilin.

Leikin loppu

”Minä poljen, Minä ohjaan. Niin kuin tanssi matka käy. Mummolaan kun pyöräilemme pilvenhattaraa ei näy.”

Sisarteni, Aunen ja Helgan, ollessa lapsia ei heillä monia leluja ollut. Mollamaija oli tai liekö ollut peräti guttaperkkapäinen nukke. Ei ollut leluja eikä niitä kaivattu. Mielikuvitusta oli sitäkin enemmän, kekseliäisyyttä ja oma-aloitteisuutta.

Sisareni perustivat oman yrityksen: Polkupyöräverstaan Sakkolan Voloskaan. Neuvoja ei kysely eikä lupia aneltu.

Tarpeet kokoon ja töihin. Ketjuiksi manillanarua (hunttinaruksi sanottiin), lyhdyksi palasokerilaatikko sinne sisään kynttilä, vanteet katajasta, runko ja sarvetkin saataisiin...

Tytöt ahersivat. Väänsivät vanteita. Pyörähän oli heidän ajatuksissaan jo lähes valmis. Sen kun polkaistaan matkaan... Ihan koululle asti ei ajeta. Joku voi nauraa tai olla kateellinen. Mutta mummon luokse Pyhäjärven Noitermaahan ’Savmäälle’ ’posotetaan’ pihaan asti. Jos vaikka Otto-setä sattuisi olemaan siellä, ottaisi valokuvan. Valokuvan meistä mestareista.

Lapsuus. Elämä. Edessä mahdollisuuksien maailma. Sisarteni polkupyörät eivät valmistuneet koskaan. Alkoi talvisota, sitten jatkosota.

Sota

sotki suunnitelmat
upotti unelmat.
Jätti lapsuuden muistot
tappoi nuoruuden tulevan.

Hanna Kitunen

Juurilla Suomessa Sakkolan puvussa

Tervehdys Kööpenhaminasta. Olen ollut Suomessa ”Juuret Suomessa” ulkomaalaisille järjestetyillä juhlallisuuksilla Helsingissä. Valitettavasti en voinut jäädä sakkolalaisten juhlaan. Mutta, — maailma on pieni: Helsingin Jäähallissa pidetyssä pääjuhlassa törmäsin, tietämättäni heimolaiseeni, joka oli myös Sakkolasta, Ojaniemestä. Vaikkakaan emme tunteneet toisiamme haastelu kävi kuin karjalaisilta käy!

Toistemme tunnistamisen syy oli Sakkolan pukuni, jota käytin juhlassa ja joka herätti suurta kiinnostusta ulkomaalaisten keskuudessa. En ole koskaan elämässäni ollut linssiluteena niin paljon kuin tätä karjalaisen asua kantaessani. Joten Sakkolan puku on kuvattu moneen albumiin niin Japaniin, Mexikoon, Amerikkaan, Australiaan ym.

Olen hyvin iloinen kansallispuvustani ja lähetän oheisen kuvan, jossa me kaksi Sakkolan tyttöä poseeraamme. Valitettavasti en ole saanut hänen nimeään, mutta kenties jotkut sakkolalaiset hänet tuntevat, — ja minutkin. Minä asun Tanskassa ja hän asuu Ruotsissa.

Nythän Suomi viettää 75-vuotisitsenäisyystään ja juhlaa on joka puolella maailmaa suomalaisten keskuudessa, ja niin myös meilläkin. Vaikka meitä ei ole niin paljon täällä Tanskassa yritämme pitää suomalaisuutta ja sen traditioita yllä. Katselemme vanhoja hyviä filmejä, pidämme yllä suomalaista syömätapaa, laulamme suomalaisia lauluja, saamme

esitelmöitsijöitä Suomesta jne. Kirkkomme pitää joulubasaarin Suomalaisen Seuran kanssa. Myytävänä on suomalaisia ruokia ja leivonnaisia. Pidämme piirakkatalkoot, koska piirakat ovat hyvin kysyttyjä. Sain ”tuvan” täpötäyteen viime laskiaisenaikaan, kun tarjosin rokkaa sakkolalaisittain ja kerroin Sakkolasta ennen 1939 ja mitä koin kohdattuani lapsuusseutuni Kiviniemen 1991. Kaikki halusivat kuulla karjalasta näin nykypäivinä.

Terveisin

Martta Karvonen Olesen
Tanskasta

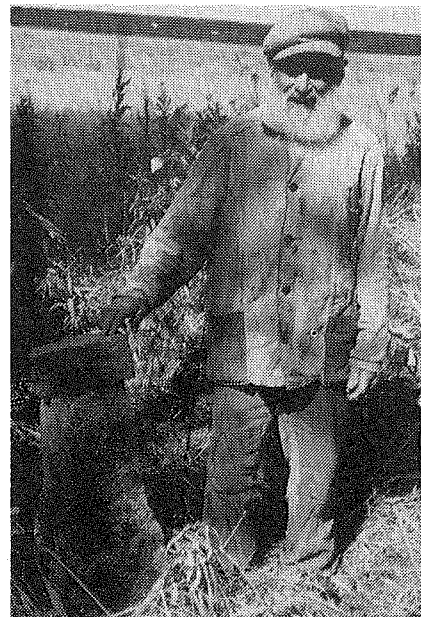
Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —
Suvannon Seutu puh. (931) 748 448 iltaisin

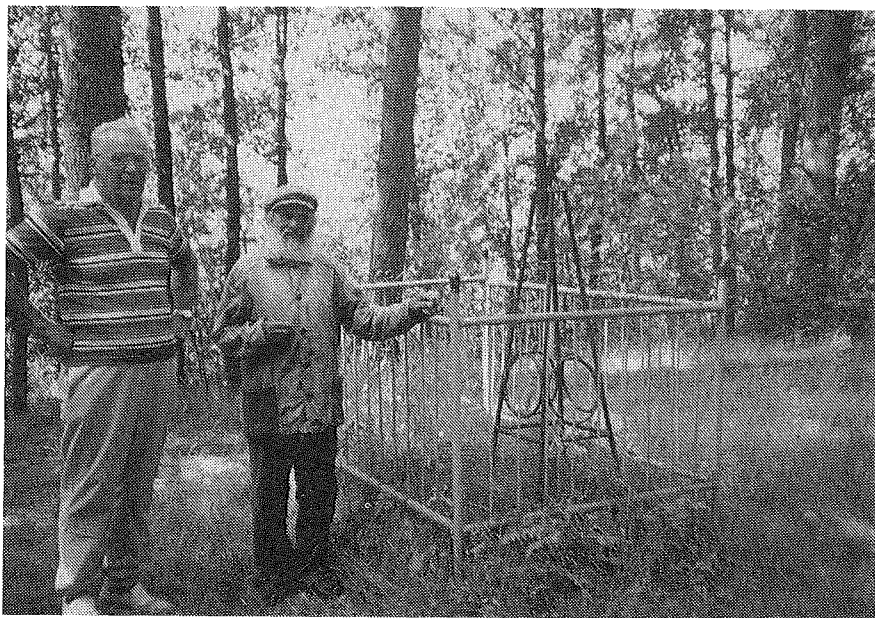
Keljan muistomerkistä

Kun on ollut epäselvyyttä venäläisten kaatuneiden muistomerkien olost Keljassa, päätin ottaa asiasta selvää.

Tulkin avulla löysimme viimein Keljasta Antti Koppasen paikalla asuvan 87-vuotiaan sotainvalidin. Hän on asunut Volossulassa ja nyt Keljassa, niin ettei parempaa tietäjää voinut olla.

Tässä on kaikki, mitä löysimme entisestä muistomerkistä metsän reunasta.

Tässä on kaatuneen venäläisen kenraalin hauta. Tämä on Keljassa olleesta muistomerkistä noin yksi kilometri Volossulaan päin.

Hän sanoi, ettei sitä muistomerkkiä enää ole, mutta lupautui auliisti oppaaksi. Hän löysi paikan helposti.

Kuten moni muistaa, niin tämä paikkahan on Runteenmäen alla kohti Suvannon rantaa. Muistomerkien olivat venäläiset rakentaneet oikein isoksi ja komeaksi, että ei voi kuin ihmetellä, miksi ovat sen hävitäneet. Ei muistanut tämä oppaam-

me, milloin merkki oli hävitetty.

Eikä sitä varmaan tiennyt silloin eikä nyt kukaan, kuinka paljon kaatuneita paikalle oli haudattu. Nyt tämä paikka kasvoi heinää ja karja pääsi vapaasti myös hautapaikalle. Heinä oli kuitenkin hiukan erilaista tuolla paikalla.

Viljo Pitkänen

**Perhejuhlia?
Suruviestejä?
Valmistuneita?
Syntymäpäiviä?**

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

**Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448**

Sakkolan Sotainvalidit ja Veteraanit

Kulunut vuosi on ollut Sakkolan Sotainvalidien 50-juhlavuosi. Jatkamme samoissa merkeissä ja vietämme joulujuhlaa yhdessä 90-vuotiaan Sakkolan kk:n Nuorisoseuran kanssa lauantaina 28 pv. marraskuuta 1992 UKK instituutissa Tampereella.

Juhlat alkavat klo 14.

Tervetuloa

JOHTOKUNTA

SAKKOLAN KK NUORISOSEURA R.Y:N

90-v. juhlakokous

PIDETÄÄN TAMPEREELLA UKK-INSTITUUTISSA
LAUANTAINA 28. 11. 1992 KLO 12.

Tilaisuus alkaa juhlakahveilla ja jatkuu ohjelmallisena tilaisuutena sekä virallisten asioiden käsittelyllä UKK-instituutin auditoriossa.

Juhlakokouksen jälkeen siirrytään viettämään pikkujoulujuhlaa jouluaterioineen (ateria maksullinen) talon muissa tiloissa. — Tervetuloa!

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura ry. Johtokunta

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURAN
JA SAKKOLAN SOTAINVALIDI- JA
VETERAANIKERHON YHTEISTÄ

Pikkujoulujuhlaa

VIETETÄÄN TAMPEREELLA UKK-INSTITUUTISSA
LAUANTAINA 28. 11. 1992 KLO 14.

Tervetuloa nauttimaan jouluateriasta (maksullinen) ja mukavasta jouluohjelmasta lämpimässä joulutunnelmassa.

Sakkolan kk Nuorisoseura

Sakkolan Sotainvalidi- ja
Veteraanikerho

Kirkonkylän nuoriso- seuralaisia

90-vuotisjuhlansa kunniaksi Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseuralaisia kokoontuneena entisen toimitalonsa, Sakkolan Valistustalon, edustalle 1. 6. 1992. Nuorisoseura rakensi talon vuosina 1922—23. Talo oli myöhemmin useamman sakkolalaisen järjestön omistuksessa.

Nykyisäntien omistuksessa talo on tähän saakka toiminut lasten kesäsiirtolana ja muuttanut hieman muotoaan. Talo vaikutti kuvan oton aikana melko rapistuneelta, kauniista verannoistaan huolimatta. Vieressä oleva entinen urheilukenttä oli täynnä vanhoja rautatien säiliövaunuista tehtyjä asuntovaunuja — ketä varten — jäi epäselväksi?! — AP

Väinö Kekki 80 vuotta

Väinö Kekki täytti 80 vuotta 4. 10. Lempäälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa.

Väinö Kekin elämäнкаari on ollut kova kuten muidenkin Suomen miesten; talvisota Kannaksella, jatkosota Karhumäen suunnalla sekä evakokotai val monine rakentamisineen. Ne ovat jättäneet mieheen jälkensä niin, että terveys heikkenee vuosi vuodelta.

Väinö Kekin vapaa-ajan harrastuksista voidaan mainita nuorisoseuratyö Haparaisten nuorisoseurassa. Hän on kuulunut nuorisoseuran johtokuntaan yli 40 vuotta. Erikoisesti näytelmä-, kotiseutu- ja kirjalliset harrastukset ovat häntä kiinnostaneet. Hän on mm. laatinut Haparais-

ten Ns:n 60-vuotishistoriikin, ja hänet on kutsuttu seuran kunniajäseneksi.

Kekki on toiminut myös Lempäälän Karjala-seurassa, josta työstä, kuten myös nuorisoseuratyöstä, on hänelle myönnetty ansiomerkki.

Suvannon Seudun asiamiehenä hän on ollut lehden alusta saakka, ja on avustanut kirjoituksin lehteämme.

Laaja ystävä- ja sukulaisjoukko onnittelee päiväsankaria näin jälkikäteen. Merkkipäivänään Väinö Kekki oli matkoilla omaistensa luona.

Vanhuuden päivinä muistuu kotiseutu usein mieleen. Ohessa Väinö Kekin kotiseutumui stelo runon muodossa. — EK.

Muistelma

Missä Vuoksen vesi vuolahana saarsi saarta Suvannon missä kannel kaihoisa kesäyönä kuulahana kiiri käen laulu loputon.

Se on Karjala muistojen maa mulle aina niin kallis ja pyhä vaikka seutu on kohtalon kourimaa ja tanhuat verien tahrimaa sinne kaipa an vieläkin yhä.

Nyt halki ilmojen autereen teen muistojen maille retken yli soudan Suvannon seljanteen jään rannalle siniveen siellä elän muistojen hetken.

Uneen uuvun ja kuusien kuiskintaan kuvat katselen yöttömän yöstä mitä haastavat isämme haudoista an mitä puhuvat perkaajat pelloiltaan mitä urhot kumpujen yöstä.

He kertovat vaaroista järvistä sen miten kaunis oli Karjalan lehto he kertovat vaiheista ihmisen joka kodin raivas korpehen ja oksalla keinui kehto.

He kertovat syksy sarasti tulta iski idän miekka ja Karjala kaskena sauhusi ja verestä veljien viattomain punersi Suvannon rantahiekka.

Sytti sota tuho uhkas kotia in osaani ei kenkään arvaa hiljaa poistu in portailtain käännyn katso in kotia in seudun saarsi sauhu harmaa.

Minne menen minne harhaan en mä tiennyt itse kää n taakse jätin kodin armaan kunnes totu in uuteen elämään.

Väinö Kekki

85 VUOTTA täytti 12. 8. Emma Pärssinen o.s. Naskali Punkalaitumella. Kotikylä Sakkolassa Lapinlahti.

80 VUOTTA täytti 4. 9. Aliina Skyttä o.s. Ukkonen Kouvolassa. Kotikylä Sakkolassa Riiska, kello s.liike Kiviniemessä.

75 VUOTTA täytti 26. 9. Punkalaitumella Terttu Mirjam Laulajainen o.s. Kettunen. Hänen harrastuksia an ovat käsityöt ja lukeminen. Terttu Laulajainen on syntjään viipurilainen, kotikylä Sakkolassa 42—44 Riiska.

70 VUOTTA täytti 1. 8. Punkalaitumella Toivo Olavi Systä. Hän on toiminut mm. nuohoojana 28 vuoden ajan ja talonmiehenä kymmenkunta vuotta ja harrastanut metsästystä 13-vuotiaasta alkaen, osallistunut erityisen mielellään hirvijahettiin. Olavi Systän kotikylä Sakkolassa oli Karhola.

60 VUOTTA täytti 3. 7. Punkalaitumella Raimo Olavi Nousiainen. Hänen vanhempia nsa, Aina o.s. Valtosen ja Iivari Nousiaisen kotikylä oli Valkjärvi.

60 VUOTTA täytti 22. 8. Toijalassa Ester Aune Laiho o.s. Halonen. Kotikylä Riiska.

50 VUOTTA täytti 15. 9. Punkalaitumella Mirja Tellervo Aaltonen. Äidin, Maria Mäkelän o.s. Tenkasan kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

80-VUOTIAAKSI yltää 25. 11. Eino Kuisma Jyväskylässä. Kuisma on kotoisin Haitermaasta. Eläkeläismies kertoo harrastavansa ahkerasti voimistelua ja liikuntaa.

70 VUOTTA täytti 3. 9. Vellamo Vähätalo, o.s. Malminen, Ikaalisissa. Hänen kotikylä nsä oli Haparainen.

KUOLLEITA

Uno Henttonen synt. 2. 9. 1911 Sakkolassa, kuoli 1. 8. 1992 Vammalassa. Siunauksen toimitti Roismalan siunauskappelissa 14. 8. pastori Heikki Kaukinen, kanttoriurkurina Matti Koho. Muistotilaisuus Vammalan seurakuntatalossa.

Samuli Luostarisen muistolle

Samuli Luostarinen, syntynyt 22. 5. 1937 Sakkolan Riiskassa, kuoli 26. 7. 92 Lempäälässä. Vanhemmat Lempi ja Vilho Luostarinen.

Sinulle veljeni arma inen, minä vielä kirjoitan tässä, tuli lähtösi niin yllättä in, siksi olemme surussa ikäväsä. Emme millään vielä sinua antaneet ois, mutta Häntä, joka tähdillekin radat asettaa, ei ihmismielin tavutella vois.

Rakkaus on ikuista, sanotaan. Olkoon niin, minä toivon vaan, ett' oisi sulla pehmoinen valkea kehto, kun suurta rauhaa antaa Tuonen lempeä lehto. Ei surua tämän suurempaa, taista taivasmatkaa tahdon toivottaa.

Helli hoivaa ystävääni, kukkakumpu pienoinen, olit osa elämäni, osa parhain sen. Kiitos leikeistä lapsuuden, kiitos veljen rakkauden. Vaikka suru silmät sumentaa, sinua ihana uni odottaa.

Sisaresi Mirja

Hovinkylän hohtoa: Ehdin Karjalassa syntyä

— Viipurin kauppahallissa maleskat mankui 'markka markka'. Myyjät huusi 'osta osta'! Olisin halunnut katsella käsitöitä ja saviruukkuja. Ei hetkenkään rauhaa. Suututti. Läksin pois.

Siinä Kirstin, serkun vaimon tunnelmat heinäkuisesta Viipurista v. 1992. Jäi 'savpotti' saamatta.

— Eka kertaa kun matkassa olimme, eihän Matti ja minä osattu kaksistaan mihinkään Kiviniemestä lähteä, Kirsti kertoi. — Monet paihattiivat takseilla yötä päivää, Taipaleessa ja kuka missäkin. Ensimmäisenä iltana me kävelimme Vuoksen ja suvannon rantoja. Ihastelimme hienon hienoa hiekkaa ja kosken kuohuja.

Majapaikan lähistölle oli illalla järjestetty turisteille tanssit. Soitanta oli luvattu yökahteentoista. Mutta... kun kello tuli yöllä yksitoista, soitto loppui. Porukat lähtivät pois.

Seuraavana päivänä vanhemmat matkalaiset selittivät jutun juonen. Olisi pitänyt maksaa lisää, niin olisi soitto soinnut. — Mehän ei ruveta mitään lisää maksamaan, Kirsti oli todennut. — Kertaalleen maksettiin, sillä selvä. Ei menty enää tansseihin.

Mitäpä tuosta. Eihän tänne tanssimaan oltu tultukaan. Pitäisi päästä sinne Hovinkylään, ihan melkein 'peräpursukkaan' Perälän tilalle, Matin kotipaikalle.

Hovinkyläänhan melkein koko seurue oli menossa. Toisten kotipaikat vain olivat jo kylän alkupäässä.

Onneksi joukosta löytyi Tyne-rouva, joka oli asunut aivan Matin kodin naapurissa. Hän lähti oudoille oppaaksi. Sai samalla käydä omasakin kotona. Käydä kotona, jota ei ollut.

Ei ollut Perälän tilallakaan taloa ei mitään rakennuksia. Venäläiset olivat polttaneet kylän talot tai siirtäneet ne muualle. Aukkaat oli määrätty

muuttamaan Petrovskoen (Petäjärven) sovhoosiin.

Perälän paikkakin siis kuului sovhoosille, valtion omistukseen. Paikalla oli laaja pelto punajuurta, hienoa hietamaata. Kuivan kesän vuoksi taimia oli harvassa. Ei keinokastelut suihkineet.

Matti asettautui pellolle kuvattavaksi kuin isäntämies konsanaan. — Ei tarvinnut taimia varoa. Jokunen 'pipo' siellä täällä, hän totesi.

Täällä oli ollut koti. Hän oli nukkunut orrella kopassa. Elänyt täällä elämänsä ensimmäiset kolme kuukautta. Sitten oli tullut lopullinen lähtö maailmalle niin Matille kuin muillekin. Matilla ei edes muistoja matkaeväänä.

Jos olisi saanut olla täällä rauhasa, miten olisi elämä nyt? — Minä olen sentään Karjalassa syntynyt, Matti totesi hieman 'polleana', — niitä viimeisiä.

Sovhoosin karjaa oli lähistöllä laitumella. Arvelujen mukaan varmaan sata komeaa mustavalkoista lehmää.

Tyine tahtoi kävelylle metsään. Aikaisempina käyntikertoina hän ei ollut tohtinut lähteä sinne yksin kuljeksimaan. Kolme oli monta ja antoi turvallisuuden tunteen. Joku tuttava oli pyytänyt Tyneä etsimään määrätyn 'merkkipuun'. Etsinnöistä huolimatta se jäi löytämättä.

Emäntäkoulun mäellä oli entinen Tirrin talo — nykyinen röttelö. Talossa asui n. 80-vuotias mummo. Pihasa hänen kanssaan seisoi laiha mies. Olisiko ollut poika asumassa hänen kanssaan vaiko lomalla Pietarista? Pietarissa mummolla asuu sekä tytär että poika. Näin kertoivat aiemmin tulkin kanssa vierailulla käyneet.

Koira räkkytti kopin katolla. Kana tutusteli nokkimalla matkamiehen jalkaa.

Matkalaiset naiset yrittivät saada

vettä pulloon. Ei vanhus ymmärtänyt? Kovasti puhua paapatti. Ei vieraat tajunneet. Mahtoi mummo ihmetellä, mitä ne hänelle tyhjää pulloa "töllöttivät"!

Emäntä tahtoi vierailleen jotain tarjota. Vettä ei saatu, mutta vodkaa löytyi. Vai liekö ollut pirtua? — En tiedä, kun en maistanut, Kirsti sanoi.

Suomalaisten asuessa talossa oli ollut vesijohdot. Nyt ei edes kaivoa 'haileimailla'. Tuvassa oli sentään sähkövalo ja kaasuhella, mainitsi joku aikaisempi kävijä.

Tirrin talon mummon jättäessä tämän ajan päättyy myös Hovinkylän, Sakkolan kyläkuopuksen elämä. Mummo on kylän viimeinen asukas.

— Ainakin meidän jäljiltä se mummu jäi henkiin. Vaikka oli se pyörtyä ja henkensä heittää, kun Matti painoi setelikäärön käteen. Me ei niitä ruplia tarvittu, mutta mummolle ne olivat suuri summa rahaa. Noin 40 Suomen markkaa, Kirsti kertoi.

Hovinkylän kansakoulu oli kohtalaisessa kunnossa. Siellä oli pietarilaisia lapsia kesäleirillä. Mahtoi niillä pienimmillä olla isää ja äitiä ikävä.

Suomalaisten ryhmä myöhästyi sovitusta tapaamisajasta. Kiertoajelulla linja-auto juuttui Laatokan rantaan. Autoa irti 'jähytessä' aikaa kului. Englantia osaava opettaja oli ehtinyt lähteä. Paikalla oli naisopettajia ja miesopettaja, joka taisi jonkun sanan englantia. Mutta vain jonkun. Hilka johti retkeläisten joukkoa. Puhui ja selitti suomenkielen sanoin, kansainvälisesti käsin. Sekamelskaa ja selitystä. Mutta, ai miten makeasti nauratti. Hilka antoi kyniä, paperia ja Hovinkylän kirjan. Siihen oli laitettu venäjänkielinen seloste liitteeksi. 'Fiksua' väkeä nämä suomalaiset.

Miesopettajalta eräs rouva sai hienostuneen käsisuudelman. Oi sitä

onnen olotilaa. Miten tuntui hyvältä. Nykyinen opettaja ja kenties koulun entinen oppilas siinä kohtasivat...

Ei jäänyt suomalainen mies sivusta katsojaksi. Muuan matkamies meni ja rutisti yhden 'vunkian' naisopettajan syliinsä. Totesi 'suu vehnäsellä': — On nii hyvä miel, ku sain halata oikiaa maatuskaa.

Suun vehnäselä saivat toisetkin suomalaiset: Kaikille tarjottiin lämpimät pullat. — Kenenkähän pullat me syötiin ja ketkä jäivät ilman, Kirsti mietti. — Vai olisko ne ihan meitä varten leiponeet?

Oli kenen oli, hyvälle maistui.

Kaupankäyntiä oli melkein kaikkialla. Matkailijoiden pysähdyspaikoilla seisoivat 'myymäläautoja' takaluukut auki. Tavaraa oli tarjolla. Paras paikka oli "Muolaan Valinta". Sieltä sai ostaa edullisesti. "Uks kummene marka." Monet ostivat.

Viipurin aseman edustalla heiluvat luutakauppiat. Lakaisevatkohan siellä uudet luudat?

Paluumatkalla Kirsti toivoi Matinkin katselevan maisemia eikä vain torkkuvan. — Maisemia? Matti ihmetteli. — Samaa määntymättä tää on koko ajan.

Vielä ikihongat humajaa Karjalan kankailla.

— Tampereelta viides heinäkuuta matkaan lähtiessä ei tunnettu ketään. Mutta ne oli niin iloisia ihmisiä, ettei luulis Suomesta semmoisia löytävänkään. Kyllä tuli tuttuja... en muista kaikkien nimiä... mikähän Tyynen sukunimi on? Se oli sopeutuvaista sakkia. Kukaan ei valittanut mistään, Kirsti muisteli.

Siis 'kukkaa ei lanittant mittää'.

— Tämän matkan jälkeen vasta tajuun ja ymmärrän, mitä mummo tarjoitti Karjalan hyvillä pelloilla. Mummo harmitteli aina näitä Hämeen savia kuokkiessaan ja muisteli 'miten pehmyttä maa ol meil koton Karjalas'. Nuorempana niille kertomuksille vähän hymähteli. Ei olisi pitänyt. Alankohan nyt vanheta, kun luulen vähän viisastuneeni? Kirstiä nauratti.

— Toisenkin kerran tahtoisin lähteä, hän pohti. — Pitäisi käydä isän kotikonnuilla Haparaisissa... ja Lurassa ja Haitermaassa... Mutta en tiije... Kun ei olisi niitä 'uks markkoja' taskun suussa roikkumassa...

— Kyllähän siellä Karjalassa on korjauksen puutetta. Mutta risuranatkin voivat olla rikkautta, Kirsti sanoi ja alkoi tutkia Sakkolan karttaa. Jos vaikka ensi kesänä...

Lämpöiset kiitokset Hilalle, Tyne-

nelle ja kaikelle matkaseuralle Kirstiltä ja Matilta. Hyvällä muistetaan!

Mukanaolleiden Kirstin ja Matin kertomasta (sekä Soinin videofilmitä) kirjoittanut mukanaolematon

Hanna

Kotiseutuni

Muistojen laineet yhä lyövät Kirvesmäen rantaan, Unhoiduksen aallot vyöryy Valkoiseen hiekka santaan.

Ei unhoitu mielestä koskaan pois siellä eletyt nuoruuden hetket, Eikä metsän polkuja kulkeissa ne marja ja sienet retket.

Ja lauantai illan leppoisuus sekä lauha itä tuuli Pyhän rauhan julistus kirkonkellojen, Jonka lapsen korva kuuli.

Muistojen aarteiden armaiden luona Kirvesmäen pellot nukkuu, Lasarin perällä siellä — siellä Yhä tuhannet kädet kukkuu.

Soutelen yhä Suvannolla ja ahti aarteita antaa, Ylös nousen rantapengertä ja saan kalasaaalista kantaa.

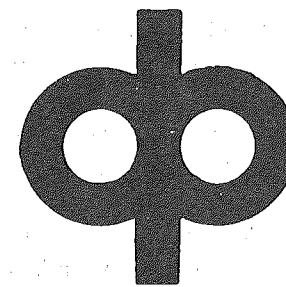
Laina Huuska

MAKSUMUISTUTUKSET

ovat lähteneet tilaajille. Jos maksuasioissa on epäselvyyksiä tai laskutuksessa virheitä, ottakaa yhteys

TOIMITUKSEN numeroon ILTAISIN puh. 931 - 748 448

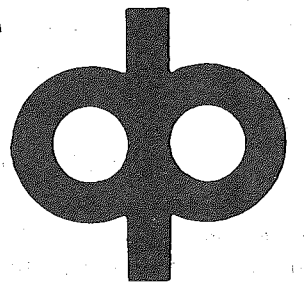
TILAUSHINTA on ensi vuonna 1993 sama 70 markkaa — ja pitää sisällään 8 numeroa uutta tarinaa ja menneiden muistelua Sakkolan seutuvalta.

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —

TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Harva mies oli vanhapoika

Petäjärven kylässä lähes kaikki miehet pääsivät tai ehkä joskus erehtyivät naisen kanssa avioliittoon. Vain noin yksi kymmenestä miehestä säilyi vanhanapoikana, setämiehenä.

Nuorimmat alkoivat avioelämän alle 20-vuoden, vanhemmat liitot solmittiin ensimmäiseen avioon yli 50-vuotiaana.

Avoliittoja tunnen vain kaksi muistiaikanani. Sanonta kuuluikin: — Ei kukkoa sure nuoren naimistaise! Tietysti naiset olivat innokkaita yllyttämään ikäpoikia naimisiin, he LAULOIVAT hyvää emännän saantia taloon. Vaikka miehenpuoli aikansa tereäkin vastaan: — Kulta ko kulluu, ni kumma jeäp! Niin silti myöhemmin huomasi joutuneensa avioliittoon 'akan' kanssa!

Aviomiehet tietysti saivat vaimoltaan hyviä neuvoja joka asiassa, mutta siitä huolimatta mies oli isäntä kotona, vain kotivävyt voivat joutua komentoon ja vaikeuksiin. Koska ukkomiehillä oli lukumääräisesti voima ja valta, niin ensin kerron muutamasta henkilöstä, jättämällä sivuun kymmenkunta persoona, joista on vuosien kuluessa Suvannon Seudussa kirjoitettu sivumäärin.

Mieleeni muistuu Tommila UKKO — Tuomas Lamppu. Kansakoulua käydessä hänet tapasi usein matkalla-hakemaan sahapurukuormaa vävynsä omistamalta sahalla Valkjärven Peräkorvesta. Vävynsä oli sahanomistaja, tunnettu liikemies, jolle myöhemmin annettiin ansioistaan neuvoksen arvonimi — mutta Tommilan Ukko ei perillä sahalla koskaan poikennut tyttärelleen, vaan meni asentajan asuntoon, jolla aikaa renki-Jussilla oli tilaisuus kuormata sahajauhokuorma appiukon rekeen.

Ukko näytti luontonsa jo silloin kun vävy saapui kosimaan ainoaa tyttärtä ja murahti: — Onkos siulla ies TÖNÖÄ? Tommilan Ukko kuoli jo

PERÄ-PENKILTÄ

ennen talvisotaa ja leskensä muutti tyttärensä luo, joskin asui talvisotaan saakka vielä komeassa talossaan Petäjärvellä.

Ukkoa ei koulupojat häirinneet, sillä kerrottiin, että lyö rautalanka-piiskan kaulan ympäri ja pykäsee. . . !

Niin kovaotteinen kuin Tommilan Ukko oli, niin hänetkin voitti ärevyydessä tämän vuosisadan ensikymmenellä kylässä asunut ja vaikuttanut seppä Koivisto. Hänellä oli työhön into ja luonto ärhäkkä: Takoi sata hevosenkenkää päivässä. . . Hän kuritti myös pientä poikaansa pajavasarella, kun poika oli jollain tavoin häiriöksi. — Pojalla oli perintönä isänsä luonto, tempasi kirveen ja kiljaisi: Sinä vasaralla, minä KIRVEELÄ! Kovin vakavia vahinkoja ei kertoman mukaan kumpikaan osapuoli saanut.

Minne Koivisto muutti kylästä — siitä minulla ei ole mitään tietoa.

Päinvastainen luonne — kuin edellä mainittu — oli Silvestin Jurkka. Kun talonsa joutui vävyn omistukseen, niin Jurkka kävi ainakin syksyllä karjaa paimentamassa. Syksyllä karja kävi laitumella heinämaalla 5—6 kilometrin päässä ja aina toiseen suuntaan kuin kansakoululapset. Jurkka joka aamu heilautti kättä tervehdykseen: — Rastuit! ja nauroi sanojen päälle. Me ei muuta osattu vastata kuin: Mis sie kastuit? Rastuit on venäjän kielinen tervehdys.

Poikamiehistä oli tavoiltaan erikoisin RAKUNA — Juho Heikkonen. — Heikkosia oli kaksi Juho-nimistä veljestä samoista vanhemmista. Ra-

kunan intohimona nuorempana oli selvä tappelu, lähes jokaisessa kuhupaikassa hän ilmoitti: — Jospa taas koitettaisiin! — Kunnes kylänmiehet antoivat sellaisen sakinhivutuksen, että muutaman viikon kärsittyään vatsallaan penkillä maaten lopetti koko tappelutouhut! Isäni kertoi kerran nähneensä kuinka Rakuna valmistautui tappeluja varten: Hän tappeli kovaa meteliä pitäen katajapensasta vastaan, joka on tiettävästi sitkeä vastustaja.

Hän ryyppäsi aivan tervanväristä sajuu päivässä ämpärikaupalla ja tämä lieene auttanut kestäämään kylmässä vedessä kahluun jokiheimisim-pukan pyytämässä — sitä hän ei harjoittanut omankylän alueella vaan Saijajoen yläjuoksulla naapuripitäjässä. Kerran eräs mies kysyi: Eikös siellä jo tule vilu? — Mikä vilu teäl o! Kysyjä istuutui rantapenkal-le ja Rakuna oli jo sinisenpunainen, myöntömättä silti olevan vilu.

Muistellaan vielä miehiset nimet. Kirkonkirjoissa lähes aina nimi oli kirjoitettu toisin ja sielläkin vielä tällä vuosisadalla monella tavalla — riippui kirkkoherrasta tuliko nimeksi Simon vai pelkkä Simo.

Miehen nimiluettelo oli melko suppea: ainakin Juho ja Matti löytyivät joka suvussa ja sukupolvessa, jopa toista vuosisataa.

Juhannes tai Johannes muuttui kyläkielessä tutummaksi esim. Juna, Juho, Juhana, Jussi, Juti, Jutikka, Juku. . . Juha ja Jukka ovat nuoreman ajan nimiä.

Matti on miestä maasta asti, mutta sitä nimeä ei kansa kieli vääntänyt oikeastaan miksikään muuksi, puheessa nielaistiin vain lopusta i pois! Venäjän puolen Matveista lieene muuntuma Matu ollut lähtöisin.

Vilhelm oli käytössä nimenä Ville, johon sisältyi myös Filemon ja Vilhard.

Kansankielessä Yrjö oli hyvin har-

voin Yrjö, mieluummin sanottiin: Yllö, Ylli, Jurkka, jopa Jokora. Kun savussa oli joka sukupolvessa Yrjö niin voi kutsumanimeksi tulla koostumus: Yllö Jurkan Ylli.

Arvostetusta keisarin nimestä siirtyi lukuisa joukko Aleksantereita. Lyhentyneenä Aleks, Ale, Alekka, Santeri, Santtu, jokainen nimi oli omistajalle arvokas ja kunnioitusta antava eikä moni mies nimeä esim. viinalla tahrinutkaan.

Toinen keisarillinen nimi: Nikolai ei ollut suosittu kylässä.

Mikko ei vääntynyt oikein muuksi koskaan ja alkuperäisinä pysyivät harvat Heikitkin.

Jalmari muuttui käytännössä Jaskaksi tai Jalluksi ja näitä nimiä oli yllättävän vähän kylässämme.

Leo-nimeä vielä vähemmän, eikä vanha kansa lausunutkaan kuin Levo, myöhemmin sanottiin Lekka.

Tämä pakina tällä kertaa päättyy selvitykseen, että Viljo oli VILKKE ja saa pysyäkin sen nimisenä.

Viljo Purontaa

Kaikki olivat tuttuja Haidermaan laulu-kuorossa

Antti Kuisma on tunnistanut kaikki Suvannon Seutu numero 5:ssä olleen kuvan henkilöt:

Vedä verkkaa, kudo sarkaa, anna sukkulan lentää

Kutomakurssilaiset on kuvannut V. Suopelto, Kiviniemi. Kurssivuodesta ei ole tietoa, ehkä 1930-luvun puolivälissä tai vähän sen jälkeen.

Joitakin henkilöitä olemme tunnistanee. (Tai oletamme tunteneemme.) Eturivissä istumassa 1. oik. Hilma Koiranen.

Kukitetun naisen takana seisomassa (käsi vyötäröllä) Vieno Heikkonen. 2. takarivi vas. Tekla Kuisma, Ida Pitkänen, Alma Vuotilainen, Rauha Hännikäinen, —, Aino Koiranen.

Takarivissä vas. 2. Mirjami Kuisma, Maria Holttinen.

Kuvan on antanut julkaistavaksi Ensi Helo. Kuva on ollut hänen kummitätinsä Ida Pitkäsen, joka kuoli Heinolassa 1974 74-vuotiaana.

Kuvan lähetti Hanna Kitunen.

- 1 Salomon Koiranen
- 2 Aapro Koiranen
- 3 Heikki Helo
- 4 Toivo Meskanen
- 5 Antti Kuisma
- 6 Jalmari Naskali
- 7 Tauno Koiranen
- 8 Eino Koiranen
- 9 Elina Kekki o.s. Kuisma
- 10 Rämö
- 11 Hilma Valtonen
- 12 Iida o.s. Koiranen
- 13 Saima Naskali
- 14 Elsa Tolvanen o.s. Ruuna
- 15 Elvi Lahtinen o.s. Koiranen
- 16 Iida Pitkänen
- 17 Aino Karhu? o.s. Kekki
- 18 Aino Lemmetti o.s. Holttinen
- 19 Anna-Liisa Koiranen
- 20 Iida Nurmi o.s. Kuisma
- 21 Maikki Holttinen o.s. Naskali
- 22 Aino Koiranen o.s. Naskali
- 23 Emma Kuisma
- 24 Anni? Jalmari Naskalin vaimo o.s. Meskanen
- 25 Hilja Koiranen
- 26 Selma Pitkänen
- 27 Toivo Koiranen

Pohdintaa Sakkolan Repojen asuinpaikasta

Revonlahdessa

Sakkolan seurakunnan kirkonkirjoissa, niiden vanhimmassa rippikirjassa (vuosilta 1748—1764), Repojen asuinpaikaksi on merkitty kylä ”Lapinlahti, Revonlahti” (Lapilax, Revolax). Seuraavassa kirjassa (1765—1797) merkintä on pelkästään ”Revonlahti” (Revolax). Tämä kylä on kirjassa kylien Lapinlahti ja Ojanien välissä. Kirkonkirjoihin vanhimmina aikoina sivut kirjattiin maantieteellisessä järjestyksessä: . . . Riiska, Lapilax, Revolax, Ojanien, Petäjäjärvi, Röykkylä, Kiviniemi . . . Tästä päätellen Revonlahti on sijainnut Suvannon eteläpuolella. Seinälläni on topografiakartta 2. maailmansotaa edeltävältä ajalta. Siihen on Ojanien kylään merkitty talo nimeltä Revonlahti. Se sijoittuu suunnilleen samalle paikalle kuin talo Ojanien 19, joka ennen sotia oli talollinen Heikki Naskalin omistuksessa (Sakkolan kylät tuvasta tupaen 1939 s. 252—255).

Revonlahti on siis sijainnut Suvannon eteläpuolella. Se oli pieni kylä. Vanhimpien rippikirjojen mukaan Revonlahdessa olisi ollut asukkaita melko vähän, kussakin kirjassa 1 tai 2 sivun verran. Rippikirjassa 1831—1840 koko sivu on jäänyt pois. Kylän asukkaat on tällöin sijoitettu Ojanien sivuille. Rippikirjassa 1765—1797 mainitaan viimeisenä Revonlahdessa asuvana Repon Johan Repo. Hänen kohdallaan tuossa kirjassa on merkintä ”död” (kuollut). Hänen hautauspäivänsä lienee ollut 12. 11. 1765. Hän kuoli 68 v. ikäisenä. Paarivaatteesta ja kellojen soitosta maksettiin 13 kopeekkaa. Hänestä on myös maininta inh. (inhysning) eli tilattomaan väestöön kuuluva henki-

lö, joka asui toisen kotona tai toisen maalla. Johan Revon isä on mainittu talollisena Lapinlahden henkikirjoissa 1683—1696. Talo oli ilmeisesti jäänyt vanhimmalle pojalle.

Rippikirjassa 1797—1810 ei Revonlahdessa ole enää Repoja. Ilmeisesti on käynyt niin, että alkuperäinen suku on muuttanut muualle ja jättänyt paikannimen jälkeensä.

Metsäpirtin puolella Sarosten kylässä on Repola-niminen talo. Siellä on asunut Repoja sukupolvesta toiseen. Lienevätkö sukua Revonlahden Revoille?

1600-luvun historiakirjoissa on siis esi-isiemme kotipaikaksi merkitty Revonlahti. Se on osa Lapinlahden kylää ja saanut nimensä asujansa mukaan. Vuoden 1641 maakirjaan on merkitty Lapinlahdessa veroa maksava talollinen Juhana Repo (Joan Repå), joka mainitaan maakirjoissa myös 1645 ja 1651. Hän on varmasti sukua 1600-luvun ja myöhemmän ajan Revoille. Maa- ja henkikirjojen avulla ei sukulaisuutta pystytä kuitenkaan täsmentämään. Näissä veroluettelossa ei mainita muita asukkaita kuin veronmaksusta vastaava isäntä ja hänestäkin vain etu- ja sukunimi.

Heikki Matinpojan matkassa

Revonlahdessa elänyt Matti Yrjönpöika Repo haudattiin 1. 4. 1744. Hänen poikansa Heikki Matinpoika Repo (s. 1742 Revonlahdessa) on liikunnut Sakkolan monissa eri kylissä. Rippikirjassa 1748—1764 hänet mainitaan Revonlahdessa talollisen vel-

jenä, mutta poissa olevana. Hän oli 1760-luvun alussa renkinä Haparaisissa, ilmeisesti talonpoika Johan Bjarin talossa. Rippimerkinnot (merkinnät lukutaidosta ja ehtoollisella käynnistä) puuttuvat tuolta ajalta. Haparaisista hän muutti Vilakkalaan, jossa toimi renkinä Heikkilän talossa. Tältäkin ajalta ei ole ripilläkäynti- tai lukutaitomerkintöjä.

Eräänä yksityiskohtana kirkonkirjoissa mainittakoon Heikki Matinpojan kohdalla seuraavaa: Vuosilta 1750—1759 rippikirjasta löytyvät rippimerkinnot hänen kohdaltaan. Lukutaito olisi ollut kiitettävä. Kirjan mukaan hän olisi käynyt ehtoollisella ensimmäistä kertaa 2. 7. 1750. Olisiko hän ollut ehtoollisella jo 8-vuotiaana? Kyseessä täytyy olla virhe. Kirkonkirjan sivulta on kuitenkin mahdotonta päätellä, kenelle em. merkinnot olisivat kuuluneet.

Ensimmäiset varmat rippimerkinnot Heikki Matinpoika Revon kohdalta löytyvät vuosilta 1765—1767. Tällöin hän toimi renkinä pappilassa. Vuosina 1768—1771 hän on torpparina Vilakkalassa Mich. Sutarin talossa. Pappilan torpparina hän, rippimerkinnoista päätellen, toimi vuosina 1772—1782. Nyt hän on perheellinen, vaimonaan Koselasta kotoisin oleva Saara Eeva.

Vilakkalassa Heikki Matinpoika eli perheineen renkinä 1783—1794, jälleen Mich. Sutarin talossa. Tältä ajalta ripilläkäyntimerkinnot ovat säännölliset. Tällöin nämä Revot ilmeisesti ovat asettuneet pysyvästi Vilakkalaan. Seuraavassa rippikirjassa (1797—1810) hänet mainitaan talollisena Vilakkalassa, jossa hän kuoli 15. 1. 1816.

Kaarnajoelle

Heikki Matinpoika Revon poika Juhana (21. 4. 1778—10. 4. 1837) asui Vilakkalassa 1830-luvulla talossa numero 3, myöhemmin talossa numero 2. Mitkähän nämä talot ennen sotia olivat? Mikä lienee syynä Kaarnajoelle muuttoon? Muuttajana oli Juhana Heikinpojan poika Mikko (1. 4. 1834—12. 10. 1915) perheineen. Muutto on tapahtunut 1860-luvun puolivälissä. Mikko Juhonpojan lapsista Juho (s. 16. 3. 1865) on merkitty syntyneeksi Vilakkalassa ja lapsista seuraava Staffan (s. 26. 5. 1867) on syntynyt Kaarnajoella.

Kaarnajoella saatettiin isojako päätökseen 12. 9. 1887. Tällöin Kaarnajoella oli kaksi vanhaa perintötaloa: numero 1 Jortikka ja numero 2 Repo. Näistä taloista on sitten muut talot erotettu.

Tästä eteenpäin

Edellä oleva teksti pohjautuu tietoihin, jotka ovat saatavissa Sakkolan kirkonkirjoissa ja henkikirjoissa. Ne ovat sukhistoriamme runkoa. Paljon jää arvailujen varaan. Paljon on asioita, joista emme koskaan saa selvyyttä.

Mutta me, tämän päivän Revot, edellä mainittujen jälkeläiset, elämme omaa elämäämme eri puolilla Suomea. Joidenkin mielissä on muistoja lapsuudesta Kaarnajoelta. Me nuoremmat olemme nähneet vain aitiot pellot ja metsittyneet talojen paikat sekä kuulleet paljon kerrottua. Saamme kuitenkin kiittää elämästämme esi-isiamme ja -äitejämme. Olemme saaneet heiltä perinnöksi paljon aineksia omaan elämäämme.

— — —
Asiat kokosi **Leena Repo**, joka olisi iloinen, mikäli saisi lisää tietoa sukhistoriaan liittyen. Osoite on Matintie 12 as 4, 04600 Mäntsälä.

Runo suomalaiselle naiselle

Suomen 75 v. itsenäisyyden juhluvuotena
Kirj. Topi Aava -92

Katsoit kotasi ovelta metsään loittonevaa latua
siitä mies hiihti pyydystämään ruokaa
laitoit lapsen turkiskapaloon ja odotit
kun suksien ääni kuului olit hymyillen ovelta
vastassa väsynyttä saapujaa
illalla hyväilit kontion repimiä arpia miehen olkapäässä
Isonvihan päivinä odotit piilopirtissä
tulisiko jousimies tänään?
sousit kalavesiä ja kuljit ansapolkuja
mies yhä viipyi
lapset hamuilivat ruokaa jokaisena päivänä
Kun mies taisteli Ruotsin puolesta Pultavassa
kaadoit lasten ja vaarin kanssa viljelyskasken
kylvit kasvua rukoillen nauriin siemenet
illalla lauloit lapset päivän väsyneen uneen
lapset kyselivät tuleeko isä koskaan kotiin?
kasvatit lapset ja unohdit töittesi tuhatluvun
huolsit lähtemisen ja saapumisen
kannoit urheasti ikävän ja pelon
lahjoitusmaa-aikana kuljit tekemässä robottia
kyyneleesi kostuttivat poskea vapauden kaipuussa
hovin herralla oli morsiamiin ensimmäisen yö oikeus
vapauden tuulien voimistuessa evästit jääkärit matkalle
monta pitkää vuotta odotit viestejä rakkailtasi
heidän tultuaan vapauttamaan isänmaata
liityit rintamaan
uhrasit niin paljon vapaudelle ja isänmaalle
et ole vaatinut teoillesi kunniaa
Sinulle on harvoin pystytetty muistomerkkejä
kaikkesi antaneena olet unohtanut itsesi
paljon kärsinyt kansasi sai sydämesi lämmön
sodan vuosina odotit
tulit saapujaa vastaan valmiina osittamaan rakkautesi
kun kuolit rakkaasi kaatuneen kannoit rohkeasti suruharsosi
rakensit miesten rinnalla sodan ruhjoman maan
Suomalainen nainen: ota vastaan ihailuni ja kunnioitukseni
Olet paljon rakastamisen arvoinen.

Kirvesmäki-päivä Mynämäessä

Kirvesmäki Kerho ry kokoontui viettämään viidettä kyläpäiväänsä 22. 8. 1992 Varsinais-Suomen eräällä emäpitäjässä Mynämäessä, jossa huomattava osa kerholaisista Metsäpirtin pitäjän Terenttilän koulupiirin asukkaista on jo runsaat 40 vuotta toimittanut askareitaan. Kerhon toiminta-aikana on maailmassa ja etenkin maamme lähipiirissä eritoten luovutettuun Karjalaan liittyvissä kysymyksissä tapahtunut paljon. Kerholaiset ovat ahkerasti tehneet kotiseudulleen Talvisodan kuululle ja maineikkaille taistelupaikoille matkoja. Luonto on 50 vuodessa pääosin paikannut sodan ja linnoitustöiden aiheuttamat haavat kotiseudun maisemissa, johon oleellisesti kuuluu 50 vuotta luonnontilassa olleen moni-ilmeisen kasvi- ja eläinkunnan lisäksi Euroopan suurin järvi Laatokka ja Suomen suurimman vesistön Vuoksen lasku-uoma Taipaleenjoki sekä edellä mainitut Talvisodan maineikkaat taistelupaikat Kirvesmäki, Terenttilä, Taipale.

Karjala -kysymys on, kotiseudun tullessa käyntien lisääntyessä tutummaksi ja läheisemmäksi, noussut yhä keskeisemmäksi keskustelun aiheeksi

si myös vuotuisilla kyläpäivillä. Tällä kertaa asiaa valaisi päivien osanottajille perusteellisesti ja mielenkiintoisesti ”Suuren Joen” eteläpuolelta Joentaan Hinkkasesta kotoisin oleva Karjalan historiallisiin taustoihin syvällisesti perehtynyt Mauno Kajaala.

Karjalan palauttamisasiassa on helppo yhtyä tunnetun venäläisen mestarisellistin Rostropovitsh’in toteamukseen viime käynnillään Lappeenrannassa ”Venäjän kansan omatunto on 70-vuotisesta kommunistihallinnosta huolimatta turmeltumaton ja sen ääni muodostuu vielä niin voimakkaaksi, että menneet väärydet on pakko oikaista, Japani saa saarensa takaisin ja Suomi Karjalansa.”

Tilaisuus alkoi tervehdyskäynnillä Mynämäen kirkkomaalla olevalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä, jonne Hannes Lopenen ja Keijo Hynnä laskivat kukkalaitteen ja Hannes Lopenen lausui muistosanat.

Tervehdyskäynnin jälkeen kokoonnuttiin ravintola Bisseen, jossa tilaisuus aloitettiin laulamalla yhteisesti Metsäpirtin laulu.

Kerhon puheenjohtajan Aulis Ukkosen tervehdyssanojen jälkeen kunioitettiin hetken hiljaisuudella poismenneiden Väinö Käkösen, Veikko Ukkosen, Simo Kiurun ja Saimi Hoomanin muistoa.

Mynämäen Mieslaulajien vahvistettu kvartetti esitti mm. jyhkeän Veteraanin iltahuuto -laulun tavalla, joka sai monen osanottajan pyyhkäisemään silmänurkkaansa, kuten myös metsäpirttiläisen satakielen Leila Nordlingin kauniin herkästi esittämä Eila Runnen laulu ”Laps’ olen köyhän kauniin Karjalan...”. Lauri Pohjanpään ja Edith Södergrannin kauniita runoja esitti ammattitaidolla kerhon sihteeri ja hallituksen jäsen Kaija Hynnä. Sylvi Anttilan runoilijanlahjat tulivat taas mieleenpainuvasti todetuksi hänen esittäessään oman runonsa ”Metsäpirtin kirkolla”.

Karjalan Liitto ry oli myöntänyt kerhon perustajajäsenille Kaija Hynnälle, Keijo Hynnälle, Toivo Laulajaiselle, Hannes Lopenselle, Aulis Ukkoselle, Veikko Ukkoselle ja Maija Uusikartanolle hopeiset ansiomerkit ja kerhon sekä monien muidenkin karjalaisseurojen toimintoihin aktiivisesti osallistuneelle Bertta Tuohiojalle Siirtoväen muistomitalin. Edesmenneen Veikko Ukkosen ansiomerkki on luovutettu omaisille aikaisemmin. Ansiomerkkien luovutuksen suoritti Kaija Hynnän avustamana Karjalan Liitto ry:n Varsinais-Suomen piirin hallituksen jäsen Mauno Kajaala.

Metsäpirtillä oli osuustoiminnalla voimakas kannatus. Ensimmäinen osuuskassa aloitti Saaroisten kylässä jo 14. 1. 1909. Sotien jälkeen Metsäpirtin Osuuskassa jatkoi pitkään toimintaansa Mynämäessä ja fuusioitui lopuksi Mynämäen Osuuspankkiin. Viime mainittu on aina suhtautunut hyvin myönteisesti metsäpirttiläisten elinkeino- ja harrastustoimintoihin, josta syystä Kirvesmä-

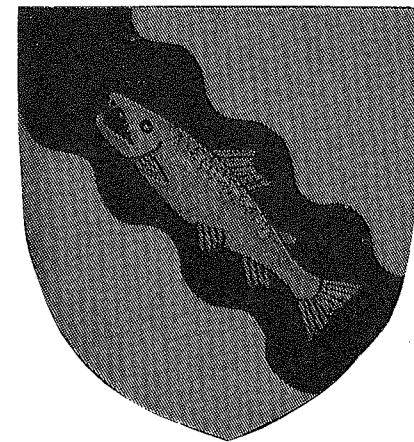
Karjalan liiton hopeisen ansiomerkin kiinnittää Toivo Laulajaisen rintaan kerhon sihteeri Kaija Hynnä. Vasemmalla jo merkin saaneet Keijo Hynnä ja Maija Uusikartano.

Metsäpirtille vaakuna

Metsäpirtin vaakuna on valmistunut kevätkaudella 1992. Vaakunan on suunnitellut heraldikko Jukka Suvisaari Espoosta ja valmistanut Cintre Oy Tervakoskelta. Tilaajana ovat toimineet Metsäpirtti-järjestöt.

Vaakunaa on valmistettu kahta kokoa, normaalikokoisena korkeus 385 mm ja pienoiswaakunana korkeus 240 mm. Muut mitat on suhteutettu korkeusmittoihin.

Pienoisvaakuna on tarkoitettu yksityiseen käyttöön ja sitä myydään mm. Helsingin seudun Metsäpirtti kerho ry:n toimesta, kerhon puheen-

ki Kerho ry päätti luovuttaa vastavalmistuneen Metsäpirtin pitäjävaakunan Mynämäen Osuuspankille. Vaakunan ottivat pankin puolesta vastaan toimistopäällikkö Airi Lempiäinen ja Maija Kirvesoja.

Kerhon tarjoaman kahvin lomassa suoritettiin aina suuressa suosiossa oleva arvonta. Mauno Kajaalan edellä mainittua Karjala -kysymystä valoittavan esityksen jälkeen lähti keskustelu vilkkaana pursuamaan niin, että varattu aika loppui kuten ennenkin. Evästyksyet toiminnalle olivat moninaiset.

Päivän päätteeksi laulettiin ”Jo Karjalan kunnailla...”

Aulis Ukkonen

johtaja Leo Laulajaisen puh. no on 90-844 273.

Vaakuna on luovutettu mm. Karjalan Liitto ry:lle, joka on asettanut sen Karjalatalon juhlasaliin.

Vaakunan selitys ja symboliikka on esitetty oheisessa tekstissä:

Heraldinen selitys: Kultaisella kilellä punainen aaltokoroinen palkki, jossa hopealohi.

Symboliikka:

1. Värit. Tässä on käytetty ”niitä oikeita Karjalan värejä” eli Karjalan ikivanhan maakuntavaakunan värejä: punaista, kultaa ja hopeaa. Nämä värit sopivat metsäpirttiläisille muutenkin, sillä Metsäpirtti oli Suomen kaakkoisin kunta, jolloin voimme sanoa, että sinne asti Karjala (ja Suomi) ulottui. Rajakunnissa on aina aiheellista käyttää maakuntavärejä ja niin on käytetty — siis näitä samoja värejä — myös Lauri Takalan ja minun suunnittelemassa Raudun vaakunassakin.

2. Elinkeinot. Kultainen kilpi kuvaa kultaisia vainioita ja hopeinen lohi metsäpirttiläisille tärkeää kalastuselinkeino — erityisesti lohenkalastusta, koska lohta vietiin alueen ulkopuolellekin ja se oli tunnettu.

3. Punainen palkki (aaltokoroisena, eli aaltoreunaisena) kuvaa Taipaleen jokea, joka KOKONAISUUDESSAAN oli Metsäpirtin alueella. Taipaleenjokeen liittyy koko Suomen

historian komeimpiin kuuluva osa sotahistoriaamme: Talvisota ja siksi ”joen” väri tässä luonnoksessa on punainen: sankarien veri siinä virtaa...

Tässä on tärkeää huomata, että vaakunoita (ja muita tunnuksia) tehtäessä AINA, jos paikkakunnalla on sattunut joku tärkeä historiallinen tapahtuma ja erityisesti vielä sellainen, jota koko maailma henkeä pidätellen kuunteli ja seurasi, kuten Talvisodan ratkaisevat taistelut Taipaleenjoella, niin SEN PITÄÄ VAAKUNASSA NÄKYÄ!

On myös tärkeää huomata se seikka, että heraldiikka (= vaakunatiede ja -taide) EI OLE maantiedettä. Tämä siksi, että joku viisas varmaan sanoo, että Taipaleenjokihan virtasi lounaasta koilliseen. Niinhän se virtasi ja virtaa vieläkin, mutta heraldiikassa tämän luonnoksen mukainen suunta — siis vasemmalle ylös — on POSITIIVINEN SUUNTA ja tarkoittaa ylös- ja eteenpäin menoa. Tämän ymmärtää, jos ajattelee lippua: siinähan ”tangonpuoleinen suunta”, joka vastaa vaakunoissa vasenta, on MARSSISUUNTA, siis eteenpäinmenon suunta. Oikealle ja ylös menevä suunta osoittaisi lipussa taaksepäin.

Tässä ei siis ole tarkoituksena — niinkuin ei vaakunoissa yleensäkaan — muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, jolloin se sopii, esittää mitään ”karttakuvaa” Taipaleenjoesta, vaan IDEAA JA SYMBOOLEJA!

PITO-KALAASI KY
JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU
AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902
 VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
 JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
 AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
 33300 TAMPERE puh. 433 902

Karjala-kysymys ei ole toisarvoinen

Ne saatanalliset säkeet, jotka toveri Shirinouski, muuten tunnettu Suomen ystävä, tässä muutamia kuukausia sitten loihti meidän suomalaisten kuuluville, eivät valitettavasti hetkautaneet meikäläistä valtasväkeä juuri nimeksikään. Ainoa kuka siihen otti edes kantaa, oli meidän naispuolustusministerimme.

Eikö todellakaan rajan tuoltapuolen kantautuvat viestit aiheuta hallituksessamme sen kummempia reaktioita. Lienevätkö nämäkin sanomat kantautuneet korvillemme Ruotsin kautta?

Presidenttiämme ei nyt sovi ihmetelläkään, hänen heimonsa juuret kun ovat niinkin kaukana lännessä, ettei Shirinouskin uhittelut isäntää hermostuta, mutta arvoisan kenraalin luulisin jo virkansakin puolesta ottavan toisenlaisen asenteen. Herää väkistenkin kysymys, mihin armeijaan herra kenraali kuuluu.

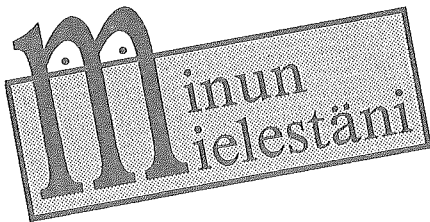
Ei kai auttaisi enää vain vuosikymmenien takaa vetää esille entisiä esimiehiämme, olivathan hekin kotoisin kuka mistäkin, enemmistö kuitenkin lienee ollut syntyperäisiä Suomen ruotsalaisia. Poliittisesti he olivat jokatapauksessa suoraselkäisiä suomalaisia.

Mikäli nyt kaikki miespuoliset upseerimme olisivat niin politiikkaan kompromitoituneet, etteivät uskaltaisi määritellä kantaansa tällaisessa pikkuasiassa, kuin Karjalan takaisin saamisessa, löytyisi meiltä toki vielä joitain suoraselkäisiä naisiakin.

Oman kunnian menettämisen pelossa laittakaamme seuraavassa nimityskierroksessa yleisesikunnan päälliköksi jokin isänmaallisen mielipiteen omaava nainen. Onhan puolustusministerimmekin hoitanut sukupuolestaan huolimatta tehtävänsä moitteettomasti.

Valitettavasti, sellaisia upseereita mitä olivat kenraalit Airo ja Pajari,

emme enää nykyisin mistään tavoita, taitaa olla upseeriaineskin vuosien saatossa menettänyt merkityksensä. Niin muuttuu maailma Eskoseni.

Se Karjalan takaisin saaminenkin näyttää olevan kiven takana, toivotavasti se kaikkein pahin, mitä Shirinouski meiltä vaatii, jää pelkäksi uhkailuksi, ehkä sielläkin päin jo tajutaan mitä sota tuo tullessaan. Valitettavasti se ei ole vain säilynyt kaikkien muistissa.

Ei Karjala kysymys mikään toisarvoinen suurpoliittisestikaan ole. Ulkomailla liikkussa kuulee usein ihmeteltävän, miten Suomen hallitus suhtautuu tähän nyt jo niin ajankohtaiseen asiaan kuin välttämättömään pahaan. Vaikuttaa aivan niinkuin se ei kuuluisikaan koko kansalle, vieläpä joku rohkenee väittää sen toteutuessaan tuovan maallemme lisää työttömyyttä ja kurjuutta.

Näille ennustajaeukoille ja muille sellaisille, neuvaisin vaikka edes kerran käymään paikan päällä ja tutustumaan Karjalan metsiin, eikä vain rajoittumaan votkaseurusteluun.

Toki Karjalassa muutakin arvokasta löytyy. Karjalan pellot ja koskivoimat ovat kaikki varteenotettavia tekijöitä, vaikka täällä kotosuomessa halla vierailee syksyisin useinkin, niin karjalan pellot kasvavat aina. Halla on siellä tuntematon sadonkorjaaja.

Tuskin Venäjän valtiat jo oman etunsaakin huomioon ottaen sivutta-

sivat kyseessä olevaa esitystä pelkällä olan kohautuksella. Tarvitseehan Pietarin yli 5-miljoonainen väestö sentään jokapäiväiseen toimeentuloonsa maataloustuotteita ja niitähän saisi aivan vierestä.

Omasta takaa tuskin siellä asuva laiskanpulskea väestö pystyy sellaiseen, hyvä, jos itsensä jotenkuten elättävät.

Siis hyvät Suomen valtioviisaat. Jättäkää nyt hieman vähemmälle se opposition kanssa riitelemine ja kuulkaa kerrankin kentän ääntä. Mielestäni ei ole liikaa, eikä sopimatonta esittää Venäjälle pientä ”raja-kauppaa”. Siitä hyötyisivät varmasti molemmat.

Kuinka olisi vanha Johannes, olisiko miehessä vielä ainesta tämän viimeisen kerran? Karjalainen siirtoväki seisoo yhtenä miehenä rinnallasi.

Mitä sitten tulee suuren itänaapurimme suoranaisen avustamiseen, jota usein kuulee tiedotusvälineissäkin käsiteltävän, kuulostaa se jo vähintään hupaisalta. Ensin ryöstetään maastamme parhaat tuotantoalueet ja sitten vielä pyydetään kaupan kukuraksi apua jokapäiväiseen elämään. Voiko tällaista enää muut ottaa todesta kuin meidän arvoisat ministerimme. Olisihan se kyllä perin mairittelevaa näyttää muulle maailmalle, kuinka me suomalaiset suuresa hyväntahtoisuudessamme pistäisimme menetetyn alueemme vielä tuottamaan naapurille leipää sen suuressa hädässä. Jalomielisyyttä mitä suuremmassa määrin, eikö totta, kuinka sitten mahtaisi lyödä leiville.

Kaikenlainen tuotantovälineitten toimittaminen alueelle, niin kauan kun se on naapurin hankskoissa, maatalous siihen mukaan luettuna, on aivan lyhytjätkistä, samaa kuin sahai si sitä oksaa poikki, jossa itse istuu. Jokatapauksessa sadonkorjuun tul-

Arvokas asia

lessa ajankohtaiseksi pellolla toimivat naapurin kolhosnikkarit. Onhan jo tunnettua, kuinka siellä päin tulkitaan tehtyjä sopimuksia, tulkin-ta olisi verrattavissa lähinnä niin kuin kuulisi pirun lukevan raamattua.

Tosin elintarvikeapu lapsille on puolusteltavissa, eihän lapsia saa nälkään päästää kuolemaan, mutta ei niitä saa muutenkaan tappaa.

Muistellaanpas asioita tässä runsas 50 vuotta sitten, mitä tapahtuikaan silloin marraskuun viimeisenä Taipaleen lossilla.

Ainoana Taipaleenjoen ylitystä hoiteli virran voimalla Kaapre Viilin laittama, niin sanottu heilarilossi. Tämä lienee kaikesta päättäen ollut Neuvostoliitonkin tiedossa, koskapa heti sodan ensitunteina paikan ylle ilmestyi kaksi punatähtitunnuksin varustettua hävittäjälentokonetta soti-maan. Oli sydäntä riipaisevaa seurata rannalta kuinka keskellä virtaa kulkevaa avutonta ja aivan aseeton-ta, naisia ja lapsia täynnä olevaa lossia ammuttiin kahdesta hävittäjästä sen kuin ehdittiin. Ehkä kaikkein surkeimmin kävi eräälle nuorelle äidille, hänen kaikki kolme lastaan kuolivat tässä hyökkäyksessä. Ei ole tiedossa kuinka korkeilla kunniamerkeillä hyökkäyksen tehneet lentäjät palkittiin, lienevät kaikei olleet ylpeitä saavutuksistaan.

Tällaisia ja siihen verrattavia tapauksia sattui silloin useampiakin, eikä niistä liene silloisissa olosuhteissa kukaan ehtinyt tilastoja tekemään. Pelkkä avustusten jakaminen karjalaankaan ei heitä pitkällekkään auttasi, oppisivat vain entistäkin laiskemmaksi, ehkä tässäkin pätesi se vanha kiinalainen sananlasku, joka muistaakseni kuuluu näin.

Jos haluat auttaa lähimmäistäsi, anna hänelle ”kala”, mutta jos haluat, että hän vastaisuudessa pystyy auttamaan itseään, niin opeta hänet kalastamaan. Tätä mieltä on asiasta.

Kirvesmäen poika

Naapurimme Pyhäjärven pitäjän Noitermaan kyläläiset on saaneet talennettua kolmeosaisen historiikin koulupiirinsä alueelta. Tämä on niin kunnioitettava saavutus yhden kylän alueelta, ettei voi kuin ihmetellä. Suurin ansio tässä tietysti on Heikki Karttusella ja Anna-Liisa Heikkilälä, mutta on tarvittu paljon aktiivisuutta myös muilta kylän asukkailta, että he ovat oman osuutensa muistelmiin kirjoittaneet, ja valokuvien sen elävöittäneet.

Ensimmäinen osa Noitermaan seudun historiaa ilmestyi 1984. Siinä kuvaillaan luontoa ja elämän kulkua ennen kohtalokasta syksyä 1939. Kerrotaan myös raskaista Talvisodan kokemuksista.

Toinen osa historiaa ilmestyi 1986. Siinä Noitermaan asukkaat kertovat kokemuksiaan ajasta, jolloin piti jättää kotiseutu, sai palata sinne takaisin ja oli jälleen lähdettävä.

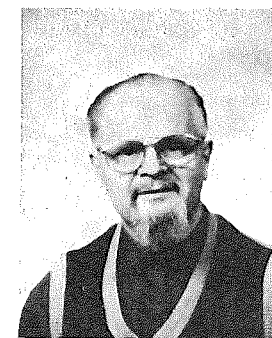
Kolmas osa historiaa TAISTELUJEN VUODET ilmestyi vuonna 1992. Se on kunnianosoitus kotikylän sankarivainajille ja kaikille niille miehille ja naisille jotka puolustivat

isänmaata 1939—1944. Tässä viimeisessä osassa on 252 sivua omakoh-taista kokemusta noilta vaikeilta vuosilta.

— Kirjan sisällön otsikot kertovat siitä jotain: Tilanne Talvisodan jälkeen, Noitermaan miehet Jatkosodassa, Kotikylän valtaus 20—22. 8. 1941, Työvelvolliset ja IS palvelu, Naisten työpalvelu ja työvelvollisuus, Lotat, Sotilaskotisisaret, Kotikylissä, Siirtoja kotiseudun joukko-osastoihin, Näkymiä Itä-Karjalasta, Isänmaata puolustamassa, Sotilaspässien kertomaa, Taistelutilanteita, Haavoit-tuneet kertovat, Noitermaan seudun sankarivainajat, Runo, Vainajien ke-vät.

Tässä on meille sakkolalaisille hyvää esimerkkiä perinteen tallentamisesta. Löytyisiköhän Sakkolasta vielä näin aktiivista väkeä kylähistori-an kirjoittajiksi? Onhan meilläkin suuri tuo kotiseudun rakkaus, olis-han se mukava lisä pitäjähistoriaan. Vaikkapa vain valokuvateoskin kylästä olisi arvokas tallennus. Kotiky-lääni Haparaista ajatellen. —

Sirkka Kuoppo

30 VUOTTA YRITTÄJÄNÄ
1962-1992

*Verhoiluliike
Aapro Kiiski*

41490 NIEMISJÄRVI
PUH. 941 - 845 724

Muistatthan **EDULLISET
ILMOITUKSET**
1 markka / palstamillimetri

• Kuolinilmoitukset • Kokoukset • Matkat ym.

Soitto iltaisin toimitukseen ☎ 931-748 448

Kirjeitse os. Rautasemantie 375, 37550 Moisio

Iloinen perinnepäivä

Virkki-Käsityömuuseumissa vietettiin markkina- ja nimipäiväperinnetaapahtumaa 19. 9. 92.

Kiviniemen markkinat alkoivat jo kello 11. Siellä oli tarjolla leivonnaisia, kuten karjalanpiirakoita, pullia y.m. Suomen kuuluisin ”kokki” Väiski, alias Väinö Purje oli valmistanut hyvää kasviskeittoa, joka maistui markkinavieraille niin herkulliselta, että loppui kesken.

Päivän nimipäivätaapahtuma aloitettiin laulamalla perinteinen ”tunnussävelmämme” Arvon mekin ansaitsemme. . . Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki lausui vieraat tervetulleeksi ja kertoi mielenkiintoisesti kesämatkastaan Sakkolaan.

Toinen tunnettu sakkolalainen, maanviljelijä Risto Jääskeläinen oli ollut samalla matkalla ja kuvaili sitä onnistuneeksi. Erittäin hyvän kotiseututuntemuksen omaavana hän

kertoi elävästi Sakkolan kylistä ja taloista näyttäen kartasta niiden sijainnintapaikat. Hän palautti mieliin myös Sakkolan historiaa mainiten mm., että Suvannon ja Laatokan erottavan Taipaleen harjun läpi kaivettu aukko antoi Suvannolle uuden laskuväylän, jolla oli tärkeä merkitys kunnan elinkeinoelämälle. Sakkolan kuuluisia porsaitakaan ei unohdettu.

Saatiin kuulla kaunista musiikkia. Toimitusjohtaja Heino Vattulainen esitti säveltämänsä ja sanoittamansa Veteraani-marssin, joka oli samalla ensiesitys Suomessa. Kantaesitys oli tapahtunut Floridan Lake Worth’issa 27. 4. 92, sikäläisessä veteraanien juhlassa. — Hän ja viehättävä Eleonora puolisonsa, joka oli entinen Sofian operettiteatterin tähtilaulajatar, viettävät puoli vuotta Suomessa ja puoli vuotta Floridassa.

— Heino Vattulainen esitti toisenkin oman säveltämänsä ja sanoittamansa laulun, veikeän Tirulirulein. Häntä säesti pianonsoitonlehtori Svetlana Koytcheva, viehättävä bulgarialaisemme, joka soitti myös Merikannon sävellyksen Valse a la Chopin ja Heistovin Bulgarialaisen tanssin. Lisäksi hän lauloi ”nimipäiväsankarille” Tyyne-Kerttu Virkille ”Niin minä neitonen Sinulle laulan. . .” säestäen tietenkin itse. Väiski ei laulanut, mutta lausui aivan upeasti.

Juodessamme alakerrassa kahvia Tyyne-Kerttu Virkki puhui töistään ja esitteli kirjailija Oili Komosen uuden teoksen Ennen ja Nyt. Sitä saa ostaa Virkki-Käsityömuuseumista ja hyvinvarustetuista kirjakaupoista sekä Karjalan Liitosta.

Aili Tuhkanen

Perinnepäivästä muodostui iloinen tapahtuma Virkki-Käsityömuuseumissa.

Maailman ovi

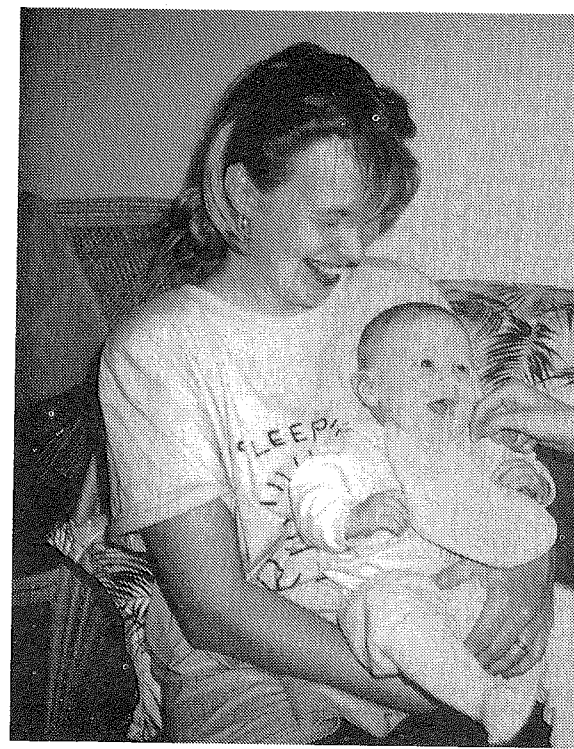
*Peloittaa avata maailman ovi
niin monta lasta
pyrkimässä syliin
jota ei ole
niin monen nälkäisen
lapsen itku
niin monta äitiä
joille ei koskaan
ole annettu yhtään kukkaa.
Eivätkä lapset tuo
nälkää tullessaan
kuitenkin pienet kädet
hapuilevat etsien
olematonta leipää
äitien ilottomat silmät
kohti taivasta
Maailman toivot
pyrkimässä syliin
on uskallettava avata
suljettu ovi
otettava lämmin leipä
annettava ojennettuun
pieneen käteen.*

Topi Aava

Viiden polven naiset

Lempi Maria Pitkänen, os. Nuora, täytti 88 vuotta 11. 9. 92 Vammalassa. Viiden polven naisväki kuvassa; Lempi Pitkänen, Helvi Kossi, Tiula Laaksonen, Taina Laaksonen ja Sanni Wallenius.

Neljä sukupolvea oikealta vasemmalle: Antti Kuisma, Antin tytär Anni, Annin tytär Helena ja hänen poikansa Marco. Suku on lähtöisin Sakkolan Haitermaasta.

Neljä polvea

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

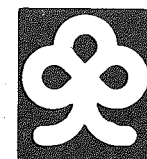
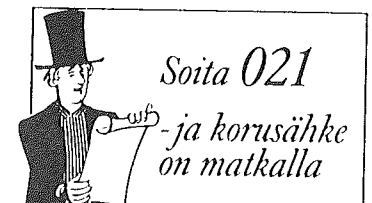
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

Putkiliike P Nuora Ky

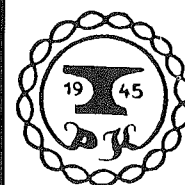
37560 KULJU

puh. 676 100

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Lempäälän-Viialan Osuuspankki
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uno Pulakka